

Већ неко време је главна теза у „политичкој“ Србији да је председник Тадић од средине прошле године најмоћнија политичка фигура у Србији. Да је ДС доминантан у медијима знали смо и раније када је рецимо као опозициона странка имао повлашћену позицију у свим медијима, па и на јавном сервису. Да је ДС предвођен председником Тадићем већ и у претходној влади држао кључне ресоре, било је јасно свима који нису подлегли тадашњем спиновању о некаквој „жртви“ и „попуштању“ коју Борис Тадић чини према Војиславу Коштуници, тадашњем премијеру. Кад се узме у обзир такав „низак старт“, заиста се чини да су ДС и његов председник дошли преко ноћи до „хегемонистичке позиције“ у политичком животу.

Када имамо на уму склоност опозиције и неких интелектуалних кругова да председника прозивају за „самовољу и свемоћ“, онда нам изгледа реално да се садашњи председник по моћи може упоредити са Милошевићем. То становиште је сликовито и ефектно изрекао Велимир Илић: „Борис Тадић и председник и премијер, министар и врховни командант и бог и батина“. Као аргумент за то, може се узети и манир председника да се директно укључи у „дешавања“, попут оног око снабдевања гасом. И на крају, кад се на то дода и започета кампања медија и аналитичара блиских ЛДП-у према председнику који „прекорачује овлашћења“ и самовољно „одустаје од проевропске политике“ (јер је потписао гасни споразум са Русима) онда је слика о „цару самодршцу“ комплетна.

Но, зашто смо већ раније тврдили да председник Тадић није ни изблиза толико моћан колико га медији промовишу као таквог? Показало се, а нарочито прошле године, да огромна медијска присутност и веште кампање у тој сфери и у комбинацији са слабошћу политичких противника, дају ефектне резултате. Но, кад коначно, преко вештих кампања (у шта спадају и негативне – против радикала и ДСС-а) и преко закулисних игара (у којима као кључни фактор учествују страни амбасадори и тајкуни), добијемо владу у којој доминира председникова странка, остаје питање ко заиста има власт моћ и утицај. Реторичко је питање да ли владу Србије доминантно контролише председник коју је „добио на дар“ или они центри који су пресудно утицали на то ко ће формирати извршну власт.

Председник и магнати

Но, осим страних амбасадора и домаћих тајкуна који су „кумовали“ формирању „еврорефоормске владе“, поставља се питање са ким све председник Тадић мора да

дели преостало парче власти и моћи? Пре свега, са јачим коалиционим партнерима Динкићем и Дачићем, који директно или посредно држе виталне ресурсе (паре & пендрек) и који показују прилично висок степен самосталности. Тако се Дачић успео наметнути и медијски као човек који „бди“ над Србијом, а Динкић као онај који и даље, што директно, што посредно контролише главне токове новца (насупротив премијера и већине министара ДС, који су без „персоналностија“). То је отишло дотле да је Динкић претио у име евроатлантске будућности рушењем владе ако прође „гасни споразум“, па је само распад СРС-а довео до тога да му уцењивачки капацитет ослаби, те се он привремено примирио. Председник очигледно има више „разумевања“ у неким опозиционим странкама но у сопственој странци-коалицији, те му стога невоље доносе готово искључиво „мангупи у сопственим редовима“.

У економској сфери суверено и даље доминира „експертски клан“ (чији је само један део у Г17) и који и даље Србију води у економско слабљење, јер се једнострано примењује ССП, а то значи скидање царина у моменту кад у свету сви размишљају како да заштите своје привредне капацитете. Осим тога, девизним резервама се по сваку цену брани курс динара, а резултати су више од милијарде евра потрошених, док курс иде према стотки. Очигледно је да увознички лоби, на челу са највећим такунима, жртвује девизне резерве да би одржали курс динара и „макроекономску стабилност“ зарад краткорочног профита својих трговинских послова. Превелика потрошња, превелика задуженост и трговински дефицит са једне и велико сиромаштво и незапосленост са друге стране су производи вишегодишње погрешне политике неолибералних радикала. На све то, мало или нимало не утиче председник, који ће у очима грађана бити најодговорнији кад разорни удар глобалног финансијског урагана удари по нашој земљи.

Само процес формирања нове владе и избор мандатара је показао да председник ни својој странци не може да наметне свог кандидата. Прошао је „компромисни“ Цветковић за кога и (ван)страначка олигархија и председников кружок верују да ће га држати под контролом. Од многих уочено директно мешање председника у послове владе се може тумачити превеликим отпорима председниковим идејама и одлукама које долазе из редова сопствене странке и коалиције. Једино решење за ослабљену позицију председника, његов тим види у деловању које личи на „прекорачење овлашћења“, те и у доброј ПР кампањи. Као део стратегије заустављања ерозије председниковог ауторитета и моћи је и „патриотски заокрет“ Вука Јеремића. На тај начин се слабљење реалне моћи (или таква перспектива) настоји компензовати већим присуством у јавности председника и његовог министра спољних дела и то на начин да се придобије умерена патриотски настројена јавност. Како се губе полуге „тврде моћи“ (политичка, безбедносна и економска...) настоји се ојачати „мека моћ“ Тадића и Јеремића кроз вешту патриотску реторику. Није јасно да ли им је то оно једино преостало или су они одлучили да играју на своју ионако најјачу карту.

Иако делује претерано, теза о медијски јаком, а политички слабом председнику – за њу има више аргумената. Председник Тадић нема ни приближно тако јаку позицију у својој странци како то широј јавности изгледа, па чак и онима који су на нижим нивоима страначке структуре. Владајућом странком-коалицијом и владом доминирају политички магнати који „суверено“ држе Београд или Војводину, кључна министарства или неку привредну грану. У њихов домен се председник, по правилу, мало или нимало не меша. Поред тајкуна и људи политичке структуре попут Шутановца, Пајтића, Динкића или Ћиласа, не показују спремност да слушају председника. Док су односи председника са Шутановцем Пајтићем и Динкићем захладнели, те редуковали на официјелне, позиција људи попут Ћиласа и Ћелића није јасна. Они вероватно чекају расплет ситуације (око Војводине и око долазеће финансијске кризе) као и вероватно ново слабљење позиције и ауторитета првог човека Србије. Чини се да „усамљени“ председник може сигурно рачунати за сада само на свог ученика Вука Јеремића.

Као добра илустрација овог слабљења позиције председника, може нам послужити унутарстраначки дуел са министром одбране који је председник изгубио, те је на крају морао жртвовати и „свог генерала“. То је изненадило београдску чаршију уверену да председник контролише ствари, која је стога очекивала да ће отказ добити, ако ништа друго, и министар и начелник генералштаба у пакету. Но, министар одбране је добио подршку кључних страначких структура и оних ванстраначких који се у Србији „баве“ сфером одбране, па му председник није могао наудити. Тако је из овог надигравања председник, кога неки медијски и политички кругови проглашавају малтене за диктатора, изашао као губитник и са нарушеним ауторитетом у врху странке.

Рубикон статута еврорегије

Осим слабљења позиције председника у сфери одбране и безбедности, оно што сада представља витално питање јесте однос снага око Војводине. Тако се и чаршији чинило да ни ту нема проблема, јер једно је „свемоћни“ председник и врх странке, а сасвим друго покрајински одбор на челу са Пајтићем. Чини се као да су то две различите категорије, те да ће позиција Војводине бити регулисана неким компромисом којим ће се избећи федерализација Србије са тенденцијом повратка у мрачну 1974. годину. Но, и ту се председник до сада показао слабијим но што га медији и политички противници приказују. Наиме, прво је полицијском акцијом уклоњен градоначеник Зрењанина који је важио за „председничког човека“ и опонента војвођанском врху ДС-а. Не улазећи у размере корупције у Зрењанину (која је на нивоу других већих градова Србије), те у питање кривице градоначелника, јасно је ко је овим „медијским хапшењем“ ојачао, а ко ослабио.

Друга битна ствар је Статут Војводине који је од стране војвођанског ДС промовисан и изгласан на покрајинској скупштини и којим се од Војводине прави „држава у држави“ која у наредном периоду има маневарског простора и да води ка сецесији. Готово смо сигурни да тај и такав статут није по вољи председника ДС-а и председника Србије. Но, и он такав је прошао у војвођанској скупштини којом доминира ДС, али очигледно не и она струја која је склона председнику.

Да би се демонстрирало јединство којег више нема, и да би се прикрила унутрашња криза, дају се „заједничке изјаве“, користи се од стране председника годишњица странке да би се нагласило како нема разлика у „стратешким циљевима и вредностима“, ма шта то значило. Са друге стране, „војвођански кадрови“ који гурају федералистички статут делују самоуверено и уверавају јавност да око Војводине нема спора. Чини се као да је ситуација таква да председник не сме ни да каже какво мишљење има о свему томе, као што је на пример изјавио да не би требало у овом тренутку велике глобалне финансијске кризе будзашто продавати ЕПС и Телеком. Еуфемистичко неслагање: „нисам велики присталица приватизације ЕПС-а и Телекома“ показује да су они који желе да по сваку цену распродају и оно што је преостало, ствари гурају у другом правцу, а стиче се утисак да им се председник једва опире.

Неко је с правом назвао Статут „војвођанским рубиконом“; он то заиста јесте и за Србију и за председника Србије. На Војводини ће се показати да ли је патриотска реторика председника и министра спољних послова само празна прича или иза тога стоји још нешто. На Војводини ће се показати у којој мери је председник слаб човек на кога се може лако утицати и који се може сломити око једног таквог питања. Ако председник допусти изгласавање овог и оваквог, очигледно антидржавног, антиуставног и антинационалног акта, он ће тиме коначно показати свима да, и поред све медијске популарности (која се исто тако круни), заправо не контролише ситуацију. Не само да ће тиме његов „нови патриотизам“ бити демаскиран као симулација, већ ће то бити и прекретница у његовој каријери. Ерозија његове власти и моћи која се и сада дешава ће се у том случају вишеструко убрзати. Но, нама није жао председника, већ државе Србије која ће оваквим политичким авантуризмом ући у једно ново „смутно време“ и којој и даље прете дезинтеграциони процеси са несагледивим последицама. А председник Тадић ће бити у том случају вероватно упамћен као Цар Борис Нејаки за чије је владавине дошло до слабљења и дробљења државе и формирања „Еврорегије Војводине“ (а можда и других еврорегија).